

Asia: VN/23894/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain 119 ja 124 §:n muuttamisesta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 7 ja 15 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain 119 ja 124 §:n muuttamisesta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 7 ja 15 §:n muuttamisesta

1 Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esitysluonnoksen mukaiset lakimuutokset ovat lakiteknisesti ongelmattomia. Kysymys on lähinnä siitä, miten muutokset perustellaan ja ovatko muutokset perusteltuja.

2 Yhteisöverokannan alentaminen

Yhteisöverokannan alentaminen esitysluonnoksen mukaisesti nykyisestä 20 prosentista 18 prosenttiin vahvistaisi osakeyhtiöiden asemaa taloudellisen toiminnan harjoittamisen muotona verrattuna muihin yritysmuotoihin. Tätä korostaa se, että nyt yhteisöverokannan alennuksen vastapainona ei ehdoteta osinkoverotuksen kiristämistä tai muiden yritysmuotojen verotuksen keventämistä. Verotuksessa on siirrytty varsin kauas yritysmuotoneutraliteetista erityisesti osakeyhtiömuodon eduksi, ja esitysluonnoksen mukainen yhteisöverokannan muutos vähentäisi

edelleen yritysmuotoneutraliteettia. Se, miksi osakeyhtiömuotoa halutaan suosia muiden yritysmuotojen kustannuksella, olisi hyvä perustella.

Yhteisöverokannan alentaminen keventäisi välillisesti myös yhtiön osakkeenomistajien verotusta, koska osakkeenomistajan saaman tulon verorasitus muodostuu yhtiön maksamasta verosta ja osingosta maksettavasta verosta. Tässä verotusta alentava vaikutus olisi jossain määrin voimakkaampi pääomatulo-osinkoja saavaan kuin ansiotulo-osinkoja saavaan. Yritystoiminnan aloittamisen kannalta ja yrittämiseen kannustamisen kannalta voisi olla perustellumpaa toteuttaa toimia, joilla kevennettäisiin uusien yritysten verotusta. Näissä yrityksissä osinkotulo on tyypillisesti ansiotulo-osinkoa. Tässä mielessä nykyisen järjestelmän pääomien kerryttämistä suosiva osinkoverojärjestelmä on ongelmallinen, vaikka sille ovat omat historialliset syynsä.

Nykyisessä valtiontalouden tilassa verokannan alentaminen näyttäytyy varsin haasteelliselta, koska esitysluonnoksen arvion mukaan verokannan alentaminen pienetäisi vuotuista tuloverokertymää yli 800 miljoonalla eurolla vuodessa. Tästä muodostuva veroetu kohdistu samalla tavoin kaikkiin yhteisöihin sekä näiden ulkomaisiin että kotimaisiin osakkeenomistajiin, koska osinkoverotusta koskevaa sääntelyä ei olla muuttamassa. Sääntelyn tavoitteena on lisätä Suomen kilpailukykyä ja houkutella uusia investointeja Suomeen sekä tätä kautta parantaa työllisyyttä. Se, kuinka tehokas yhteisöveron alennus tässä on, jää nähtäväksi. Asian tarkemman analysoinnin jätän taloustieteilijöiden tehtäväksi.

3 Tappioiden vähennysajan pidentäminen

Esitysluonnoksen mukaan muun verovelvollisen kuin luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan tappioiden vähennysaika pidennettäisiin 25 vuoteen nykyisestä 10 vuodesta. Verojärjestelmän kannalta muutosesitys johtaa siihen, että tappioiden vähentämiselle säädetty määräaika eriytyy tulolähteiden välillä ja vielä elinkeinotoiminnan tappioiden välillä sen mukaan, millaisesta verovelvollisesta on kysymys. Esitysluonnoksessa ei perusteella lainkaan sitä, miksi muutos rajataan koskemaan vain elinkeinotoiminnan tappioita ja vain muita verovelvollisia kuin luonnollisia henkilöitä. Kysymys on erityisesti siitä, miksi luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan tappiota tulisi kohdella verotuksessa eri tavoin kuin muiden verovelvollisten elinkeinotoiminnan tappiota. Tämäkin muutosehdotus kasvattaa eri yritysmuotojen verokohtelun eroja ja vie verotusta entistäkin kauemmas yritysmuotoneutraalisuudesta. Neutraliteetti-poikkeamille tulisi olla vahvat perusteet, joita ei nyt ole lainkaan esitetty.

Esitysluonnoksessa ei oteta kantaa kuolinpesän elinkeinotoiminnan tappioiden vähennyskelpoisuuteen. Kysymys on käytännön kannalta lähinnä teoreettinen, koska elinkeinotoimintaa harjoittava kuolinpesä voi olla erillinen verovelvollinen vain perinnönjättäjän kuolinvuoden ja kolme sitä seuraavaa vuotta. Asiaan tulisi kuitenkin ottaa kantaa ainakin hallituksen esityksen perusteluissa. Lisäksi on huomattava, että yksityisliikkeen, ammatin tai kuolinpesän

harjoittaman elinkeinotoiminnan muuttaminen henkilöyhtiöksi tai osakeyhtiöksi mahdollistaisi jatkossa myös näiden tappioiden vähennysajan pidentämisen nykyisestä 10 vuodesta 25 vuoteen.

Ehdotettu 25 vuoden aikaraja tappioiden vähentämiseksi pidentää tappioiden käyttöaikaa 15 vuodella. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, nykyinen 10 vuoden vähennysaika lienee riittävä useimmissa tapauksissa tappioiden vähentämiseksi. Tosin tappioita vanhenee vuosittain noin miljardi euroa. Esitysluonnoksessa arvioidaan, että noin puolet vuosittain vanhenevista tappioista olisi sellaisia, että ne voisivat tulla vähennettäviksi, jos tappion vähennysoikeudella ei olisi nykyisen kaltaista ajallista rajausta.

Pidän perusteltuna sitä, että tappioiden vähennysoikeutta laajennetaan siten, että tappioita menetettäisiin niiden vanhenemisen vuoksi nykyistä vähemmän. Tämä vahvistaa tuloverojärjestelmän lähtökohtana olevan nettotulon verotuksen toteutumista, kun tappiovuosina syntyneitä tulonhankkimismenoja ja korkomenoja voidaan vähentää nykyistä laajemmin seuraavien vuosien tuloista. Sama perustelu olisi liitettävissä muihinkin tappioihin kuin vain yhteisöjen, elinkeinoyhtymien ja yhteisetuuksien elinkeinotoiminnan tappioihin.

Oma kysymyksensä on se, miksi vähennysaika pitää venyttää niinkin pitkäksi kuin 25 vuodeksi. On oletettavaa, että lyhemässäkin ajassa hyvin huomattava osa tappioista, jotka myös tosiasiallisesti voisivat tulla vähennettäviksi, tulevat myös vähennetyiksi verotuksessa. Toisaalta voidaan kysyä, miksi tappioiden vähennysoikeudelle tulisi ylipäätään olla aikarajaa erityisesti, jos aikaraja on peräti 25 vuotta. Tämä vastaa käytännössä pitkälti sitä, että tappioiden vähennysoikeudelle ei olisi lainkaan aikarajaa. On hyvin todennäköistä, että kaikki käytännössä vähennettävissä olevat tappiot tulevat vähennettäviksi olipa tappioiden vähennysoikeudelle 25 vuoden määräaika tai olisivatko tappiot vähennyskelpoisia ilman aikarajaa. Tämän vuoksi olisi perusteltua poistaa tappion vähennysoikeudelta kokonaan aikaraja. Esitysluonnoksessa kuitenkin todetaan seuraavaa:

”Hallinnollisten syiden vuoksi olisi huomattavasti yksinkertaisempaa pidentää tappion vähentämisaikaa voimassa olevassa järjestelmässä kuin siirtyä esimerkiksi vähennysajan puolesta rajoittamattomaan järjestelmään, jossa kuitenkin vuosittain vähennyskelpoista määrää rajattaisiin tiettyyn prosenttimäärään verotettavasta tulosta.”

Epäselväksi jää, miksi 25 vuoden vähennysaika ja tappioiden vähennysoikeuden laajentaminen ilman aikarajaa olisivat siinä määrin erilaisia, että jälkimmäisessä vaihtoehdossa vuotuista vähennyskelpoista määrää tulisi jotenkin rajoittaa.

Tappioiden vähentämiseksi asetetun määräajan poistaminen ei poistaisi tarvetta tappioiden vahvistamisvuoden seuraamiselta. Jatkossakin tappioiden vahvistamisvuotta joudutaan seuraamaan, jotta verotuksessa pystytään määrittämään se, mitkä tappiot mahdollisesti menetetään yhtiössä tapahtuvan omistajanvaihdoksen vuoksi. Tosin asian seuraaminen ei ole käytännössä ongelmallista,

koska tappioiden vähennysoikeus menetetään siltä vuodelta, jona omistajanvaihdos on tapahtunut, ja kaikilta tätä edeltäneiltä vuosilta. Tämä on yleensä todennettavissa samalla, kun tappiot vahvistetaan siltä verovuodelta, jona omistajanvaihdos on tapahtunut.

Tappiontasausta koskevaa muutosta sovellettaisiin jo verovuodelta 2026 vahvistettaviin tappioihin. Tähän liittyy tavallaan takautuva elementti, koska osalla yhtiöistä verovuosi 2026 on jo päättynyt. Tällaista takautuvuutta ei voida pitää ongelmana, koska muutos olisi kaikissa tilanteissa verovelvolliselle edullinen.

Helsingissä 19.5.2026

Pekka Nykänen

Professori, vero-oikeus

Tampereen yliopisto

Pekka Nykänen